

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

92

Szerző:

Cím: *A budapesti egyetem bölcsészeti karának angol dékánja*

Hely *Jolland Arthur*

Idő *"1925"*

Személy

Helyszám

A budapesti egyetem bölcsészeti karának angol dékánja

5. 9. 20.

(A Világ tudósítójától.) *Yolland Arthur*

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. fiz.) (Oldal)

aki huszonkilenc évvel ezelőtt költözött Angliából Magyarországra, a budapesti egyetem bölcsészeti kara dékánjává választotta. Felkerestük a professzort hivatalában, aki életéről, pályájáról és magyarországi élményeiről ezeket mondja:

— 1896-ban, huszonkét éves koromban kerültem Budapestre, közvetlenül azután, hogy a cambridgei egyetemen doktorrá avattak. Angliában az elemi iskolai oktatás ingyenes, így küzdéseim csak akkor kezdődtek el, amikor a középiskolába, majd később az egyetemre kerültem. Szerencsére szívesen tanultam, így végig első diákként szereztem meg azokat az ösztöndíjakat, amelyek lehetővé tették, hogy tanulmányaimat folytassam. Mint senior schoolar — az angol egyetemeken így nevezik az első eminens — kerültem ki a cambridgei egyetemről és a pályaválasztás nehéz problémájával találtam magam szemközt. Nagybátyám *Davey*, az angol felsőház legfelsőbb bírói fórumának elnöke, akit mint Anglia legkiválóbb magánjogászát Magyarországon is jól ismernek a jogtudósok, akkor még élt és azt tanácsolta nekem, hogy tanuljak nyelveket és utazzak külföldre.

— *Demeczky Mihály*, a Ferenc József-intézet kormányzója éppen akkor keresett intézete számára angol nyelvtanárt és a cambridgei egyetem engem ajánlott az állásra. Miután úgyszólván külföldre akartam menni és tudtam, hogy egész Európában Magyarországon beszélnek az emberek a legtöbb nyelvet, elfogadtam *Demeczky* ajánlatát és Budapestre jöttem. Itt éppen a millenáris esztlendőt ünnepelték, így már első benyomásaim a lehető legkedvezőbbek voltak Magyarországra felől. *Demeczky* révén megismerkedtem *Jókai Mórral* és a nagy mesemondóval sűrű érintkezésben állottam. Huszonkét éves voltam akkor, így képzelt-

heti, milyen benyomással volt rám a nagy-szerű író fantáziájának korlátokat nem ismerő csapongása. Megismerkedtem természetesen a magyar szellemi és irodalmi élet több kiváló személyiségével is és hamarosan olyan jól éreztem magamat Magyarországon, mintha már évtizedek óta éltem volna Budapesten.

„Magántanító”-ból egyetemi dékán

— Csak egy évig tanítottam a *Ferenc József-intézetben*, mert 1897-ben már meghívtak a tudományegyetemre, mint angol lectort. Hivatalos címem „magántanító”

volt és ez *temérdek élc céltáblájává* tett. Emlékszem, különösen a *Neues Pester Journal* figurázott ki, mint „magántanító” és ami a nevet illeti, ebben igaza is volt, hiszen a lectort szerncsétlenebbül nem igen lehetett volna magyarra fordítani. Már ekkor kilátásba helyezték előttem, hogy egyetemi tanár is lehetek, ha megszerzem a magyar doktorátust. Én Cambridgeben azonban classica philológiát tanultam, már pedig Budapesten az angol philológia tanárává akartak tenni. Képzeltel, mennyire kellett tanulnom, míg végre 1905-ben a budapesti tudományegyetem bölcsészeti karán is megszereztem a doktorátust, hiszen amellet hogy egész sor olyan tantárgyból kellett vizsgáznom, amelyet Angliában nem is tanultam, még jóformán magyarul sem tudtam. Nem tudom, tudják-e Magyarországon, hogy az angol iskolákban az angol irodalmat egyáltalán nem tanítják, így bizony alapos munkába került, míg elkészültem valamennyi tantárgyból. Végül is angol philológiából, indogermán nyelvészetből és német irodalomból nyertem képesítést a budapesti egyetemen.

— Az idén az egyetem bölcsészeti kara dékánjává választott és ezzel olyan példát statuált, amelyre a tudomány történetében nem volt még példa, hiszen nemcsak hogy Magyarországon nem választottak mást dékánná, mint született magyart, hanem külföldön is csak hazai tudósok közül emelnek erre a kar kebelén belül legmagasabb állásra tanárt. A budapesti egyetem bölcsészeti karának belémvetett bizalmának szívvel-lélekkel igyekszem majd megfelelni és mindenekelőtt arra törekszem, hogy az egyetemi hatóságok és az ifjúság között szorosabbá és melegebbé tegyem a viszonyt éppen úgy, mint ahogy azt az angol egyetemeken láthatjuk.

„A magyar Skócia”

— Szüniidőmben mindig az ország más és más részét kerestem fel, hiszen a magyar életet Budapesten nem lehet megismerni, csak a vidéken. Legjobban Erdélyt szerettem meg és kedvesebbnél-kedvesebb emlékeim fűznek a magyar Skóciához. Bizonyosan nem én vagyok az első, aki megállapítja, hogy a székelyek és a skót highlander-ek között mennyi a rokonvonal, hiszen mindkét faj egyformán egyenes és becsületes, amellet pedig egyformán erős üzleti szellemet árnak el. A székelyek csakúgy ragaszkodnak a hegyvidékhez, mint a skó-

tok és a közös milió temérdek rokonvondst fejlesztett ki bennük. Még a skótok rövid, berakott szoknyája a kilt és a székelyek nadrág fölé húzott szoknyája is erősen emlékeztet egymásra, így nem csoda, hogy *Jósika Miklós báró* és *sir Walter Scott* hasonló csapásokon haladtak.

— Legszebb emlékeim — akármilyen furcsán hangzik is ez egyetemi tanár szájából — a sporttal vannak összefüggésben. A régi Millenáris-pályán zajlottak le ifjúságom legszebb napjai, amikor még a rácsos bebámszódó uccai közönség kinevetett minket, hogy milyen szorgalmasan rúgjuk az Angliából hozott bőrlabdát. A futball mellett az evezés és a tenisz volt két legkedvesebb sportom és bizony minden szabad időmet a sportpályákon töltöttem. Minden angolban egyformán él a sport szeretete, így úgy, csak természetes, hogy amikor meghallottam, hogy Magyarországon is alakult már klub a szabadtéri sportok gyakorlására, első dolgom volt oda beiratkozni. Cambridgeben collegem football-, cricket- és teniszcsapatában mindig vezető szerepet vittem, sőt egy ízben, amikor az egyetem nyolcasának közvetlenül a Cambridge—Oxford vezetős versenye előtt megbetegedett az egyik tagja, én ugrottam be helyette. Akkor még fitt voltam és így még tréningre sem volt szükségem ahhoz, hogy végigvezessem a nagy versenyt. Cambridgeben persze még nem dohányoztam, nem úgy, mint ma, amikor egyik szivarról a másikra gyujtok.

„Aki angolnak született, az szívében angol marad mindig”

— Szeretném, ha a magyar egyetemi ifjúsággal is úgy meg tudnám kedveltetni a sportokat, mint ahogy Angliában szeretik a diákok a sportot, de persze ennek szinte le-

küzdhetetlen anyagi akadályai vannak. A Testnevelési Tanács dolga volna erőteljesebben előmozdítani az ifjúság sportolását, aminek talán meg is lenne a módja, ha a futball-mérkőzések bevételeiből őt illető hatalmas summák egy részét az egyetemi sportkluboknak juttatná. Valamikor nem volt futball-mérkőzés, amelyre nem mentem volna el, de ma még ha időn volna is rá, már nem mennék ki többé a pályákra, mert *Magyarországon bizony az évek folyamán nagyon elközönségesedett a futball.*

— Hónapokig küzdtem a háború kitörése után Angliában, hogy eloszlassam a közvéleménynek azt a tévedését, amellyel Magyarországot is bűnösnek tartották a háború felidézésében. Csakhamar azt láttam, hogy még legjobb barátaim is elkerülnek és mindenki ferde szemmel néz rám. Pedig talán nem kell mondanom, hogy *akkor is éppen olyan jó angol voltam, mint amikor 1896-ban elhagytam hazámat.* Nekem, mint az angol kultúra zászlóvivőjének, nem is lehetett más az álláspontom, de viszont csak természetes volt, hogy a Magyarországgal szemben kialakult ellenséges felfogás helytelenségéről meg akartam az angolokat győzni. *Aki angolnak született, az szívében angol marad egész életén át* és angol maradtam még akkor is, amikor második hazám igazát próbáltam bizonyítani apáim hazájában...